ЭРТАГА ТОЖИК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ ОЧИЛАДИ

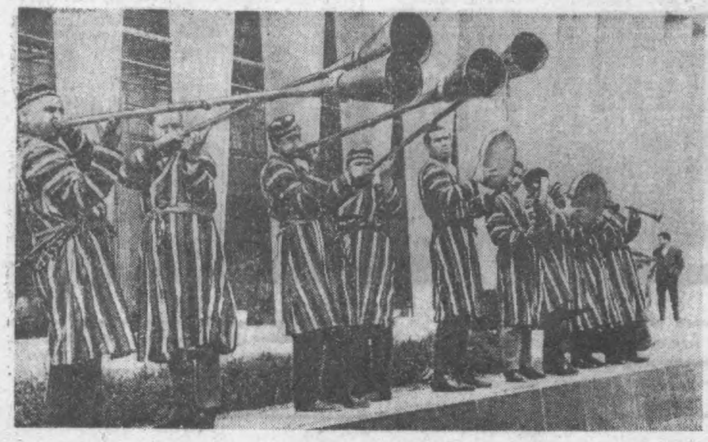

СУРАТДА: Тожик адабиёти ва санъати декадасида қатнашиш учун шаҳримизга келган бир группа меҳмонлар.

М. Нуриддинов фотоси.

ХУШ ОМАДЕД, ДЎСТОНИ АЗИЗ!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

3-йил чиқиши
20 МАЙ 1968 й.
ДУШАНБА
№ 115 (574)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Мирзо ТУРСУНЗОДА

ПИЁЛАМИЗ

Дўстлигимиз, иттифоқимиз
Қудратига қойилдир
жаҳон,
Ватанимиз баҳор
юзидай,
Дилкашу шод, мисли
гулистон.
Турли халқмиз, аммо бир
Ватан
Фарзанди биз, ўғил-қизи
биз,
Бир чаманнинг
гулдастаси-ю
Бир тонг нури, бир қалб
сўзи биз.

Соқи, тожик шароби билан
Пиёлани хўб тўлдириб
қуй!
Дўст қўлида пиёламиздан
Эшитилсин шу ёқимли
куй.
Шаҳарларнинг шаҳри
Москва
Кеча-кундуз тортади
дилни,
Кремлнинг ёрқин қуёши
Еритади бизнинг ҳам
элни.
Раҳнамомиз доно партия,

Рус дўстларнинг соғлиғи
учун,
Қувноқ ёшлик, ажойиб
ҳаёт,
Элнинг вақти чоғлиғи
учун,
Соқи, тожик шароби билан
Пиёлани хўб тўлдириб
қуй!
Дўст қўлида пиёламиздан
Эшитилсин шу ёқимли
куй.

1949 йил.

Аширмат таржимаси.

АДАБИЁТ КЎРГАЗМАСИ

Самарқанд шаҳридаги марказий кутубхонанинг ўқиш залида Ўзбекистонда қардош тожик санъати ва адабиётининг декадаси муносабати билан адабиётлар кўргазмаси ташкил қилинди.

Шунингдек, кутубхонада Тожикистоннинг кўзга кўринган шоири, Рўдакий мукофотининг лауреати Боқи Раҳимзода ва таржимон, танқидчи, адабиётшуос Раҳим Ҳошимлар билан учрашувлар ўтказилди.

МУҲИМ ВАЗИФАЛАР

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг доимий ғамхўрлиги, СССР халқларининг оғаларча ёрдами туфайли пойтахтимизнинг Октябрь райони қиёфаси қисқа муддатда беқиёс ўзгарди. Районда қатор саноат объектлари, давлат цирки, олимпиа шаҳарчаси, телемарказ, ёшлар уйи. Алишер Навоий номли адабиёт музейи, яхмалак биноси сингари уникаль иншоотлар қурилмоқда.

Беш йилликнинг қолган даврида Қорақамиш даҳаси, университет ва Максим Горький кўчалари бўйича 1 миллион 250 минг квадрат метр уй-жой ва маданий-маиший бинолар комплекси қурилиб ишга туширилади. Район бунёдкорлари олдида шу даврда 23 минг ўринли мактаб, 2900 ўринли боғча ва ясли, 4800 ўринли шифохоналар, қатор поликлиника, кинотеатрлар биноларини қуриш вазифалари турибди.

Октябрь район партия комитетининг бугун бўлиб ўтган пленумида капитал қурилиш соҳасида эришилган муваффақиятлар қайд қилиниши билан бирга, бу соҳадаги камчилик ва нуқсонлар очиб ташланди. Район партия комитетининг биринчи секретари Т. С. СОДИҚОВ «Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети X пленуми талаблари асосида капитал қурилишга раҳбарликни янада яхшилаш бўйича район партия ташкилотининг вазифалари» тўғрисида қилган докладида район территориясида иш олиб бораётган қурилиш ташкилотларининг фаолиятини чуқур таҳлил қилиб берди. Докладда капитал қурилишдаги йўл қўйилган хатолар ва уларнинг туб сабаблари кўрсатиб берилди.

Музокарада сўзга чиққан нотиқлар капитал қурилиш топшириқларини ўз вақтида муваффақиятли бажаришни таъминлайдиган қимматли таклифлар айтдилар. Қурилиш монтаж ишлари таннархини арзонлаштириш, иш сифатини яхшилаш асосий фондлардан самарали фойдаланиш, лойиҳаларнинг аниқ ижро этилиши устидан назоратни кучайтириш, кадрларни моҳирлик билан танлаб жой-жойига қўйиш ишчиларнинг турмуши ва иш шароитини яхшилаш юзасидан ғамхўрликни кучайтириш каби муҳим масалалар пленумнинг эътибор марказида бўлди.

Пленум капитал қурилишга партия раҳбарлигини яхшилаш, қурилиш ишларидаги камчиликларини тезда бартараф этишнинг аниқ тадбирларини белгилаб тегишли қарор қабул қилди.

УЧРАШУВЛАР КУТЯПТИ

Тожик адабиёти ва санъати ўн кунлигида ўзбек киношинавандалари қардош Тожикистон кинематографчилари яратган фильмларни ҳам мароқ билан томоша қиладилар.

Ўн кунлик давомида шаҳримиздаги йирик кинотеатрларда Тожикистон кино усталари яратган бадиий, ҳужжатли, илмий-оммабоп фильмлар намойиш қилинади. Томошабинларимиз Тожикистоннинг етук кино санъати усталари, артист ва режиссёрлари билан бўладиган учрашув, дўстона суҳбатларни орзиқиб кутмоқдалар.

Қардошларимиз ўзбек биродарлари ҳузурига турли вақтларда яратган киноленталари билан бир қаторда «Юрак амри», «Кул остидаги чўғ», «1943 йил, ёз» фильмларини ҳам олиб келдилар. Бу фильмларнинг темаси турли мавзуда.

Булардан ташқари, тожикистонлик кино ҳужжатчилари яратган бир қанча янги ленталар ҳам намойиш қилинади. Бундай фильмлардан бири истеъдодли кино ҳужжатчи Зоир Дахте бошчилигида яратилган «Малика» фильмидир. Бу фильм ўзининг ажойиб санъати, рақслари билан Ватанимиз ва хорижий мамлакатларга танилган раққоса Малика Собирова ижодига бағишланган.

Тожикистонлик кино усталарининг санъати билан танишишни истаган ҳар бир томошабин шаҳримиздаги Санъат саройи, «Восток», «Москва», С. Раҳимов, Ғ. Ғулом номли, «Чайка», «Фестиваль» кинотеатрларига марҳамат қилишлари мумкин.

ДИЁРИМИЗГА МАРҲАБО!

Репортаж

Бугун байрамлардагидек безанган муаззам шаҳримиз яна бир қувончли воқеанинг бошланганлигидан дарак беряпти. Бу кун шаҳримиз тарихининг дўстлик ва қардошлик саҳифаларига яна бир энг самимий сўзлар ёзилиб қоладиган бўлди.

Гўзал диёримизда дўстлик ва қардошликнинг катта тантанасига айланадиган маросим — Совет Тожикистони адабиёти ва санъати ўн кунлиги бошланмоқда.

Тошкент кўчалари, хиёбонлари, маданият ва санъат даргоҳлари ана шу тантана руҳи билан безанган. Бу қувончли дақиқага барча санъат аҳллари, ижодий ташкилотлар қизғин ҳозирлик кўришди.

Пойтахт аэропортига борадиган йўлларда дўстлик ҳақида ёзилган шиорлар, алвонлар ҳилпираб турибди.

Аэропорт эрталабдан бери гавжум. Жуда кўп қувончли ва тарихий воқеаларнинг гувоҳи бўлган ҳаво дарвозамизнинг пештоқига «Хушомадед, биродарони тожик» деган сўзлар ёзилган. Уни рус ва ўзбек тилларида ҳам ўқиймиз.

Пештоқларда СССР, Ўзбекистон ССР, Тожикистон ССР давлат байроқлари ҳилпирамоқда.

Кеча аэропорт декада қатнашчиларининг бир группасини кенг қучоқ очиб кутиб олди. Улар — Садриддин Айний номидаги тожик давлат опера ва балет театри, Тожикистон Давлат филармонияси санъаткорларидир. Қадрли меҳмонларни уларнинг ҳамкасблари самимий кутиб олдилар.

Санъаткорлар ўзлари учун ажратилган меҳмонхоналарга жойлашишлари билан гўзал шаҳримиз қучоғида сайр қилишга, унинг бугунги жўшқин ҳаёти билан танишишга ошиқдилар.

Аэропортга Тожикистон делегациясини кутиб олиш учун бугун ҳам чиқишган.

Мана осмонда кумуш қанотли қуш пайдо бўлади. У тоғлар оша парвоз этиб, биродарларимизни серқуёш диёримиз пойтахтига олиб келди. Самолёт ерга қўниб, аэропортнинг кутиш майдонига яқинлашади.

Трап қўйилгач, унда энг севимли адиблар, довруғи кетган хонанда қўшиқчилар, кино «юлдуз»лари пайдо бўлишади.

Мезбонлар меҳмонлар билан қучоқ очиб кўришадилар. Уларнинг лабларида «Ассалому алайкум», «Хуш келибсиз», «Хуш вақт бўлинг». «Марҳабо ва марҳамат» деган самимий сўзлар аллақандай ёқимли оҳангда эшитилади. Меҳмонлар ака-укалардек, опа-сингиллардек кутиб олинади.

Икки республиканинг вакиллари микрофон ёнига келишади. Ўзбекистон ССР Маданият министри Воҳид Зоҳидов декада қатнашчиларини қизғин табриклайди.

— Сиз азиз биродарларимизни чин кўнгилдан табриклаймиз, — дейди у. қадамларингизга ҳасанот, сизларни кўриб бошимиз осмонга етди. Сиз ўз хонадонингизга келдингиз деб бемалол айтиш мумкин. Чиндан ҳам ўзбек хонадони тожикларники, тожик хонадони ўзбекларники. Бир биримиз билан жондош, қондош халқлармиз.

Йиғилганлар икки халқ шаънига айтилган бу сўзларни қарсаклар билан олқишлайдилар.

Навбат Тожикистон ССР Маданият министри Меҳрибон Назаровга берилади.

— Ассалом алайкум, дўстлар! Бугунги шодиёна сизга ҳам, бизга ҳам муборак бўлсин. Биз аввало қуёшли Тожикистон халқининг алангали саломини тоғлар, водийлар, боғлар оша олиб келдик.

Халқларимиз дўстлиги бугун ёки кеча бошланган эмас. Унинг муқаддимаси минг йилларгача бориб тақалади. Эндиликда бу кекса, лекин, йиллар оша ёшариб бораётган дўстликни ардоқлаб, уни кўз қорачўғидек сақлаяпмиз.

Икки халқ вакиллари ана шу дўстликни куйлаш, уни образли сўзларда, музиканинг ўйноқи пардаларида ифодалаш учун тўпланяпмиз. Биз — Тожикистон адабиёт ва санъат аҳлларига зўр илтифот кўрсатиб кенг қучоқ очганликларингиз учун самимий ташаккурлар бўлсин.

Қарсаклар музика садоларига қўшилиб кетади. Ҳа, икки улуғ халқнинг дўстлиги ва маданий алоқалари қадимий ва азалийдир. Тожик халқининг буюк файласуфи ва шоири Абдураҳмон Жомий ва ўзбек халқининг улуғ мутафаккири ва шоири Алишер Навоий дўстлиги бунга далил. Бу икки тенгсиз талант соҳиби ўзларининг асарларини бири-бирига ўқиб беришган, мушоира қилишган.

Бу мушоира бугунги кунда жуда кенг ва улкан миқёсда умумхалқ даврасида бўлиб ўтмоқда. Мушоиранинг маъно ва мазмуни шу йил буюк шоир Алишер Навоийнинг муборак тўйи билан ҳамоҳанг бўлиб кетади.

Яна бир бор, сиз тожик биродарларимизни табриклаймиз, хуш омадед! Сизнинг санъат ва маданият тўйингиз янада қизғин, ўйноқи, хайрли ўтсин, азизлар!

А. ПЎЛАТОВ.

ДЕКАДА КИТОБЛАРИ

Ғафур Ғулом номидаги Тошкент давлат бадиий адабиёт нашриёти Ўзбекистонда ўтадиган Тожикистон адабиёти ва санъати декадаси муносабати билан бир қатор тожик адибларининг асарларини ўзбек тилида нашр этди.

Талантли шоир Мирсаид Миршакарнинг асарларини ўзбек китобхонлари севиб ўқишади. Бу сафар улар хассос шоирнинг «Тоғ қизининг ишқи» поэмасини ўқийдилар.

Нашриёт Лоҳутийнинг «Танланган асарлар»и, Мирзо Турсунзоданинг «Танланган асарлар»ини ўқувчилар диққатига ҳавола этди.

Булардан ташқари нашр этилган китоблар орасида Боқи Раҳимзоданинг «Тарона» деган шеърий китоби, Абдужаббор Қаҳҳорийнинг «Қўшиқ ва дарё» китоби бор.

Талант соҳибларидан Аминжон Шукуҳийнинг «Ошиқлар хиёбони» деган китоби ҳам ўқувчилар диққатини тортади.

Прозаик адиблардан Фазлиддин Муҳаммадиевнинг «У дунёда» деган қиссаси Тожикистонда қўлдан-қўлга ўтадиган энг яхши асарлардан ҳисобланади. Қиссада дин ва шариат йўлида Маккага бориб, сарсон-саргардон бўлган кишиларнинг аянчли тақдири тасвирланади.

Бу китоблар бугун республика қўғирчоқ театри биноси олдида ташкил қилинган китоб бозорида савдога чиқарилди. Китоб бозори декада муносабати билан ташкил қилинди. Китоб прилавкаларида бундан олдинги йилларда нашр этилган асарлар ҳам қўйилган.

Китоб бозорида ўзбек адибларининг тожик тилига таржима қилинган асарларини ҳам кўрамиз.

Душанбадаги тожик давлат бадиий адабиёт нашриёти декадага бағишлаб бир қатор асарларни тайёрлаган. Ёзувчи Шароф Рашидовнинг «Бўрондан кучли» романи чиройли нашр этилган. Ҳамза Ҳакимзоданинг шеърлари, пьесалари ўзининг оҳангини тожик тилида ҳам топган.

Драматург Комил Яшиннинг «Пьесалар» тўплами, Абдулла Қаҳҳорнинг «Ўтмишдан эртаклар» қиссаси, Собир Абдулланинг «Мавлоно Муқимий», Уйғуннинг «Лирика» китоблари ҳам нашр этилган.

Булардан ташқари икки тўплам тайёрланган. Уларнинг бирига поэтик, иккинчисига прозаик асарлар киритилган.

Доғистоннинг «Лезгинка» халқ рақс ансамбли.

Р. ДИК фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

КАСБНИНГ ЁМОНИ ЙЎҚ

Тантанали музика қалбларни мавжлантирмоқда. Тўқимачилар саройи томон шахдам қадам ташлаб келаётган ёшларнинг ҳаммаси ҳаяжонда. Залда башанг кийинган қизларни кўриб гулдастани эслайсиз. Ҳамманинг чеҳрасида табассум. Сочларига ранг-баранг ленталар таққан қизлар ўзаро нималарнидир гаплашар, ўғил болалар эса озода кийинишган, улар ҳам ўзаро баҳслашишар эди.

Ёшларнинг ҳаммасини бир масала қизиқтирарди. Ахир улар катта йўлга чиқиш арафасида туришибди. Қандай касбни танлаш керак?

Етуклик аттестати олинишига саноқли кунлар қолди. Саккиз кундан сўнг имтиҳон бошланади. Фрунзе район партия комитети ва район ижроия комитетининг ташаббуси билан тўқимачилар саройида катта йиғилиш уюштирилди. Бу ерда қурувчилар ва тўқимачилар касб ҳақида фикр юритдилар.

— Биз ҳам қачонлардир худди мана шу дақиқаларни бошдан кечирганмиз, — дейди Фрунзе район партия комитетининг секретари Тамара Ивановна Акимова, — ўша пайтда бизлар ҳам худди сиз каби ким бўлсак экан, деб бош қотирган, у ёки бу касбни танлаб хато қилмасмиканмиз, деб минг хаёлга борган эдик. Ҳаётда энг муҳими меҳнатга ижодий ёндошиш экан. Меҳнат жараёнидагина инсон нимага қобилиятли ва нималарга қодир эканлигини аниқлаб олар экан. Бизнинг районимизда энг керакли касблар, ўзларингиз кўриб турибсиз, қурувчи ва тўқимачилардир.

Ундан сўнг моҳир ва тажрибали ишчилар сўзга чиқишди. 5-трестга қарашли 3-қурилиш бошқармаси ғишт терувчиси А. Беҳмирзаев ўз қўли билан бунёд қилаётган иморатлари ҳақида фахрланиб гапирди. 1«Отдельстрой» бошқарувчиси Георгий Акимович Мозалев қурувчилар ҳаётининг нашъалилиги ва жўшқинлиги тўғрисида тўлиб тошиб гапирди. «Главташкентстрой» кадрлар бошқармасининг бошлиғи Зокир Сайдалиевич Сайдалиев, прораб Маърат Тўрахонов ва бошқалар ҳам меҳнат гашти юзасидан қизиқарли суҳбатлар ўтказишди.

— Шу йил «Главташкентстрой» қурувчилари, — дейди С. Сайдалиев, — кўплаб турар жой бинолари, икки юз йигирма беш минг ўринли мактаб биноси, саккиз юз эллик минг кичкинтой тарбияланадиган болалар боғчаси қуриб беришлари керак. Шу сабабли бизга қурувчилар ҳаводек зарур. Қанча кўп бўлса шунча яхши. Мана шу планларимизни амалга ошириш учун ишчи кучига муҳтожмиз. Шаҳримизни бунёд этишга ҳисса қўшганлар учун анча-мунча қулайликлар ҳам бор. Буни ҳам айтиб ўтайлик. Бу йил «Главташкентстрой» йўлланмаси билан 4 минг 700 ишчи кечки олий ўқув юртларига ўқишга киради.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг партия комитети секретари Анна Мироновна Пивкина қуйидагиларни деди:

— Бизда ҳам ишчи кучи етишмайди. Комбинатимизга марҳамат қилинглар! Бизда касбларнинг тури жуда кўп. Йигирувчи, тўқувчи, гул босувчи ва ҳоказо касбларни эгаллашингиз мумкин. Кўпчилигингизга маълум, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Йўлдошеванинг ўғли Тошкент тўқимачилик техникумини битириб, мастер ёрдамчиси бўлиб ишлаяпти. У ҳозир онаси билан бир сменада ишлайди. Яна меҳнат ветерани ўртоқ Емельянованинг ўғлидан ҳам намуна олишингиз мумкин. Унинг фарзандларидан бири мастер ёрдамчиси бўлиб бизда ишлаши билан бирга тўқимачилик институтида ўқийди. Иккинчиси эса конструктор бўлиб ишлайди. Келинглар, халқимиз дидига мос ранг-баранг газмолларни бирга-бирга тўқийлик.

Ўқишни битираётган йигит-қизларнинг истиқболлари порлоқ. Уларни фабрика, комбинат ва қурилиш корхоналари меҳнат қучоғига чорлайди. Район партия комитети, район комсомол комитети қошида улар учун алоҳида меҳнатга жойлаштириш бўлимлари ташкил этилган. Ҳозирги жўшқин ҳаётимизда ўқиш билан меҳнатни чамбарчас боғлаган ҳолда олиб бориш айни муддао. Бу замонамиз талаби, ҳаёт шуни тақозо этади.

Инсон меҳнат билан гўзал

Тошкент асбобсозлик заводи toблаш цехининг ишчи ва хизматчилари шу цехнинг пешқадам синовчи-зарядчиси, жамоатчи ишчи Шукура Измайлова исмини ҳурмат билан тилга оладилар. Чорак аср мобайнида кўпгина ёш ишчиларни тарбиялади, уларга ўз ҳунарини ўргатди. Корхона ишчилари бу аёлни Киров район советига депутат қилиб сайлаганлар.

СУРАТДА: Ш. Измайлова.

М. Нуриддинов фотолари.

КОНСТРУКТОР

Беш йиллик илғорлари

Катта ёруғ хонада столлар устида чертёжлар тахланиб ётипти. Конструкторлар оқ кардон қоғозга нималарнидир чизиб ўчиришарди. Конструкторларнинг кўпчилиги ёшлардан иборат. Улар етарли билим ва тажрибага бой, ижодий фикрга эга бўлган кишилар.

Турсун Самкаев бу ердагиларнинг энг кичиги. Унинг конструкторлик бюросига келганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Турсун илгари кўп касбга ҳавасманд бўлди. Ўқувчилик даврида денгизчи бўлишни орзу қиларди. Бокудаги денгизчилик мактаби ўқувчилари билан хат ёзишиб турарди. Лекин врачлар кўзидан нуқсон топиб, унинг ёшлик орзуларини «барбод» қилишди. Кейин киномеханикликка ишқибоз бўлди. Бироз вақт чолғучилик ҳам қилди. Мактабда ўқиб юрганида техника тўгарагига қатнаб юрди.

Ниҳоят ўнинчи синфни битиргандан кейин ишлаб чиқаришга келди. Бу ерда қисқа вақт мобайнида слесарлик касбини эгаллаб олди, заводга ва унинг одамларига меҳр қўйди. Турсун шу ерда ҳаёт одимлари билан илгарилаётган бизнинг замонамизда кишининг бир жойда туриб қолиши мумкин эмаслигини сезди. У Тошкент политехника институтининг кечки бўлимига кириб ўқий бошлади. Шундан бошлаб унинг учун малака ошириш ва билимни мустаҳкамлаш кундалик эҳтиёжга айланди.

Турсун Самкаев бундан уч йил муқаддам «Средазспецэлеватормельстрой» трестининг шаҳримиздаги ремонт-механика заводига ишга кирганди. Бу вақт мобайнида у яхши ишчи бўлиб етишди. Икки йилдан кейин Турсунни слесарлар бригадасига бошлиқ қилиб тайинлашди.

— Дастлаб анча қийин бўлди, — дейди у,— лекин устозларимдан ўрганган ва институтда олган билимим қўл келиб ишни эплаб кетдим.

Бригадада металл конструкцияларни ясаб ва монтаж қиларди. Лекин бунда кўпинча деталларнинг чертёжлари бўлмаслиги ишга халақит берарди. Масалан, аралаш ем заводида цехларнинг вентиляцион системасини ремонт қилиш керак бўлиб қолди. Ишни кечиктириш мумкин эмасди. Аммо чертёжлар тайёрлаш кўп вақт ва маблағ бўлишини талаб қиларди. Турсун ишга катта шижоат билан киришди. Конструкторнинг ҳам, слесарь ва металл қирқувчининг ҳам вазифасини ўзи бажарди. Бригада аъзолари ҳам қўлни-қўлга бериб, кунт ва чидам билан меҳнат қилдилар. Уларнинг ҳаракати зое кетмади. Бригада аъзолари заводнинг учта цехига янги вентиляция системалар ўрнатиш ишини муддатидан анча аввал тамомладилар.

Шундан кейин бригада аъзоларига «Рисовая» ва Сельмашская кўчаларидаги уйларнинг зиналарига панжаралар ясаш ва монтаж қилиш топширилди. Бу ерда ҳам Турсун ўзининг ишига ижодий ёндошадиган, катта ташкилотчилик қобилиятига эга бўлган бригадир сифатида танилди. Бу бетон зиналарини пармалаш учун махсус ричаг ясади. Натижада катта меҳнатни талаб қиладиган иш анча осонлашди.

Турсун бўш пайтларида чертёжлар устида ишлади. Вентиляцион система трубаларининг туташадиган жойини эгишни механизациялаштириш устида узоқ вақт ўйлади. Бунинг учун заводда махсус станок йўқ эди. Турсун бу оғир ишни қўл кучи билан бажарарди.

Ниҳоят орадан маълум муддат ўтгач, ёш бригадирнинг ажойиб фикрлари қоғозда ўз аксини топди. У оғир ишни механизациялаштириш имконини берадиган янги станокнинг конструкциясини яратди. Станок ишга туширилганда Турсунни бутун завод табриклади.

Корхона рационализаторлик ва ихтирочилик бюроси қимматли таклифни маъқуллади, завод маъмурияти эса, Турсун Самкаевни конструкторлик лавозимига кўтаришга қарор қилди.

Ҳозир слесарлар ўзларининг собиқ бригадирларининг таниш имзоси қўйилган лойиҳалар асосида ишлашяпти.

Р. СОБИТОВ,
инженер.

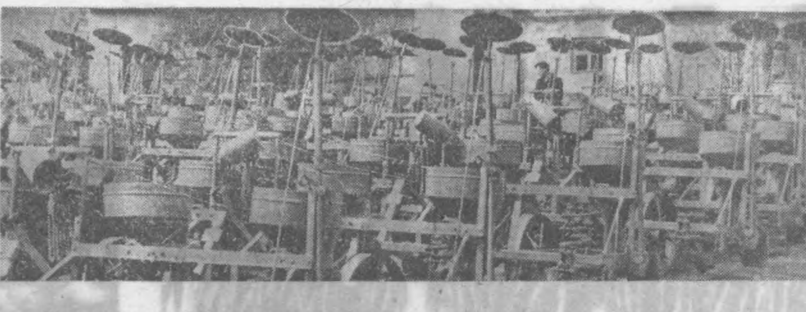

Шаҳримиздаги «Узбексельмаш» заводининг машинасозлари мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги учун кўплаб замонавий талабларга жавоб берувчи қишлоқ хўжалик машиналарини ишлаб чиқаратирлар. Завод конвейерларидан чиқаётган янги машиналар пешма-пеш жўнатиб турилибди.

СУРАТДА: завод созлаш участкасида янги ишлаб чиқарилган кенг қаторли чигит экиш сеялкалари.

Редакцияга хат

ҚОҒОЗБОЗЛИК

Мен «Компрессор» заводида 1965 йилдан буён слесарь бўлиб ишлайман. 1965 йили квартира олиш учун ариза бердим. Ниҳоят 1967 йилнинг 9 август куни менинг қувончим ортди — Красний партизан кўчасидаги 19-уй, учинчи баракнинг 13-квартирасидан бошпана беришди. Оила аъзоларим ва дўстларим қувончини айтмайсизми?!

Мана квартирада истиқомат қилаётганимга ҳам яқинда бир йил тўлади. Аммо шунга қарамай, ҳали уй ташвишидан қутилганим йўқ. Тўғри, газ плитаси, сув бор. Ҳар ойда квартира ҳақи билан бошқа коммунал хизматлари учун пулни канда қилмай тўлаяпмиз. Лекин кўчиб кирганимизда топширилган паспорт шу вақтгача қайд этилмаган. Бунинг учун жуда кўп қатнадим.

Бир борсам справка дейишди. Олиб келдим. Аммо яна иш битмади. Қатнайвериб чарчадим. Бир неча бор завком раисига мурожаат қилдим. Натижа йўқ. Бир мен эмас, мендақалар кўпчилик. Яқинда газетангизда прописка ҳақидаги мақолани ўқиб, хурсанд бўлдим. Ўша мақолада бизнинг корхонамиз ҳам танқид қилинган. Ҳозирча иш жилгани йўқ, ҳамон думи хуржунда. Аммо ноумид шайтон дейдилар, зеро ки бизга ҳам навбат келиб қолса.

АБДУЛЛАЕВ,
«Компрессор» заводи слесари.

Меҳнатда пешқадамлар

ИЛҒОРЛАР МАРРАСИ

Тошкентдаги 2-ун комбинатининг коллективи беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажариш ташаббусига пойтахт корхоналари ўртасида биринчилар қатори қўшилган. Бунинг учун комбинатда барча имкониятлар мавжуд. Корхона коллективи бир неча йилдан бери маҳсулотнинг барча турлари бўйича йиллик ишлаб чиқариш планини муттасил ошириб бажариб келаётганлиги туфайли икки марта республика кўчма Қизил байроғини, бир неча бор Ўзбекистон ССР ғалла маҳсулотлари ва аралаш озуқа саноати министрлигининг мукофотини олишга сазовор бўлди.

Байроқдорларнинг беш йилликда мўлжалланган марраси янада катта. Улар беш йиллик планни муддатидан илгари — 1970 йил 1 ноябрда бажариб, йил охиригача пландан ташқари жами беш миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш, техника ва технология процессларидан самарали фойдаланган ҳолда 1970 йилда меҳнат унумдорлигини 1967 йилдагига нисбатан тўққиз процент ошириш тадбирларини белгилашди.

Беш йилликнинг учинчи йилида коллектив камида 50 та ихтирочилик таклифини ишлаб чиқаришга жорий этиш, 200 минг киловатт-соат электр қуввати тежаб қолиш, тайёрланаётган ун маҳсулотлари сифатини янада яхшилаш, ремонтлараро муддатни узайтиришни мақсад қилиб олди.

Олинган юксак мажбуриятларни шараф билан бажариш йўлида ҳозирдаёқ бир мунча ишлар қилинди. Тўрт ойлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш плани муддатидан илгари ошириб бажарилди. Пландан ташқари жами 654 минг сўмлик ун, аралаш озуқа ва террамицин маҳсулотлари тайёрлаб чиқарилди.

Бундай улкан ютуқларни қўлга киритишда комбинатнинг И. П. Паньков ва А. И. Сайфуддинов раҳбарлик қилаётган биринчи ва иккинчи тегирмон ишчиларининг айниқса ҳиссаси катта бўлди. Бу икки илғор коллектив ойлик ва квартал планларинигина эмас, балки йиллик маҳсулот ишлаб чиқариш планларини ҳам муттасил ошириб адо этиб келмоқда. Комбинатнинг еттита цехида ишлаётган 25 бригаданинг ярмидан кўпи «Коммунистик меҳнат бригадаси» деган номни олган. И. П. Паньков ва А. И. Сайфуддинов бошлиқ коллективлар ҳам ана шу шарафли номга муяссар бўлган энг илғор коллективлардан ҳисобланади.

Комбинат цехларида бўлган киши маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми тобора ортиб бораётганлигини кўриб қувонади. В. И. Милованов бошлиқ аралаш озуқа цехи биринчи кварталда планга қўшимча 30 тоннадан зиёд маҳсулот ишлаб чиқарди.

И. П. Паньков раҳбарлик қилаётган биринчи тегирмон меҳнатчилари юбилей йилида эришган ютуқлари туфайли «Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги» номини олишга сазовор бўлгандилар. Улар ана шу шарафли номга яраша меҳнат қилиб, биринчи кварталда пландан ташқари 1480 тонна юқори сифатли ун ишлаб чиқаришди. Меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича яхши кўрсатгичга эришилди. Бу ердаги Н. Богданова, М. Демчук, В. Кузнецова, коммунист Р. Алмаков каби илғорлар билан ҳамма фахрланади. Улар смена нормаларини доимо бир ярим-икки бараварга етказиб бажарадилар.

«Коммунистик меҳнат коллективи» деган шарафли номга сазовор бўлган иккинчи тегирмон ишчилари ҳам қувончли ютуқларни қўлга киритишяпти. Улар уч ой мобайнида жами 64 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, меҳнат унумдорлигини 113 процентга етказдилар. Маҳсулот сифати эса ўтган йилнинг шу давридагига қараганда анча яхшиланди. Коллектив эришаётган ютуқларга В. Иванова, Р. Вердахлебова, З. Чеплинская, А. Нечай, В. Свечко каби меҳнатсевар илғорлар муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Комбинатда янги технология ишлаб чиқаришга тадбиқ қилиняпти, материал ҳамда маблағларни тежаш учун кенг кураш боряпти. Рационализаторларнинг юбилей йилида ишлаб чиқаришга жорий этилган таклифлари асосида корхона 83,6 минг сўм фойда кўрган. Айни вақтда рационализаторлар ва ихтирочилар янада кунт ва чидам билан меҳнат қиляптилар. Механика цехининг бошлиғи А. Б. Карачун, биринчи тегирмон бошлиғи И. А. Паньков, слесарлардан В. Данилин, М. Шанин ва Н. Шамов кабилар тинмай изланиб ажойиб таклифларни ўртага ташламоқдалар.

Шу йилнинг ўтган даври мобайнида ижодкорлар тавсия этган 13 та ихтирочилик ва рационализаторлик таклифларидан 10 таси ишлаб чиқаришга жорий этилди. Бундан 42 минг сўм иқтисодий фойда кўрилди.

Механика цехининг бошлиғи А. Б. Карачун киритган рационализаторлик таклифлари йилига 7,5 минг сўм, слесарь М. Шанин киритган таклифлар эса йилига 2,4 минг сўмни тежаб қолиш имконини берди.

Комбинат коллективининг фикри-зикри беш йилликнинг учинчи йилини барча соҳаларда юқори меҳнат кўрсатгичлари билан якунлашга қаратилган.

О. ТУРСУНОВ.

ДИҚҚАТГА САЗОВОР

Ёш авлодни тарбиялашда фидокорона меҳнат қилаётган Ирина Ивановна Кучина бир неча йилдан буён Тошкент политехника техникумида рус тили ва адабиётидан дарс беради. У ўзининг ишчанлиги билан педагогик коллективининг ҳурматига сазовор бўляпти.

Маҳоратли ўқитувчининг ўқувчиларни луғат устида ишлашга ўргатишдаги иши диққатга сазовордир. У адабий ўқиш дарсида луғат устида ишлашга кўп вақт сарфлайди. Масалан: 1-курсда ўқиш дарсини бошлашдан олдин ўқувчилардан уйга топширилган луғатни қанчалик ўзлаштирганликларини аниқлаб олади. Шу нарса характерлики, Ирина Ивановна ўзбек тилини ҳам яхши билади. Бу эса ўқувчиларнинг рус тилини пухта ўзлаштиришлари учун катта ёрдам беряпти.

Бу моҳир педагог дарс бераётган курсларда ўқувчиларнинг билим даражаси ҳамиша юқори. У моҳир педагог бўлибгина қолмай, балки актив жамоатчи ҳамдир.

Техникумда ташкил этилган рус тили ўқитиш методика бирлашмасининг раҳбари бўлиб ишлайди.

Кучина ёш ўқитувчиларни ўз машғулотларига таклиф этиш, уларнинг дарсларини тинглаш, бой тажрибаларни оммалаштириш соҳасида кўп ишлар қилмоқда. Бирлашма иши намунали йўлга қўйилган. Унинг йиғилишларида «Миллий группаларда иншо ўтказиш», «Хатолар устида ишлаш», «Ўқувчиларнинг оғзаки нутқини ўстириш» каби темаларда мазмунли докладлар тингланади.

Кучинанинг ташаббуси билан техникумда рус тили ва адабиёти бўйича махсус кабинет ташкил қилинган. Кабинетга рус тилини ўқитишга доир кўргазмали қуроллар, грамматик жадваллар, луғат жадваллари, стендлар, альбомлар ва тематик докладлар, иш қоғозларининг турлари қўйилган.

Кабинетда рус тили ўқитувчиларининг ҳафтада уч марта навбатчилиги уюштирилган. Навбатчи ўқитувчилар рус тилидан бўш ўзлаштирган ўқувчиларга консультация ва ёрдам берадилар. Буларнинг ҳаммаси ўқувчиларнинг рус тилини пухта ўзлаштириб олишларига катта ёрдам бермоқда.

Ўз касбини, ўз ўқувчиларини жон-дили билан севган, ҳамиша ўз билими ҳамда маҳоратини ошириб бораётган Ирина Ивановна Тошкент шаҳри, Ленин районидаги политехникумнинг энг ишчан ўқитувчиларидан биридир. Унинг миллий группаларда ёш авлодга улуғ рус тилини пухта ва қунт билан ўргатишдаги ишларини ҳар қанча мақтаса арзийди.

Ирина Ивановна техникумда таълим-тарбия сифатини яхшилашда рус тилининг муҳим роль тутишини чуқур ҳис қилган ҳолда иш олиб бормоқда.

У ўқитишнинг энг самарали метод ва усулларини излаб топиш, энг яхши тажрибалардан ижодий фойдаланиш, дарсда кўргазмали қуролларни кенг қўллаш учун ҳаракат қилади.

— Рус тили ўқитишнинг энг муҳим ва зарур воситаларидан бири, —дейди у, —ўтиладиган материалларни кўргазмали баён қилиш, янги темани ўтишда суҳбат методидан фойдаланиш, амалий-практик машғулотларга кенг ўрин бериш, кўпроқ луғат устида иш олиб боришдир.

Сўзи билан иши бир бўлган бу моҳир педагогнинг қайси бир дарсини кузатманг, ўзи ва ўқувчилар томонидан ишланган хилма-хил кўргазмали ўқув қуролларидан фойдаланишини кўрасиз. Бу эса ўқувчиларнинг оғзаки нутқини ўстиришга, сўзларни тўғри талаффуз қилишга, луғат запасининг бойиб боришига, ўқув материалларини пухта ўзлаштириб олишларига кенг имкон бермоқда.

С. БУЗРУКОВА,
ўқитувчи.

ЁШ ТАЛАНТЛАР

Ҳар оқшом авиация заводининг «Шарқ юлдузи» клуби одамлар билан гавжум бўлади. Бу ерга кишилар ўзларининг бўш вақтларини мароқли ўтказгани, яхши ҳордиқ чиқаргани келишади.

Зайниддин Шоҳобиддинов раҳбарлигидаги музика тўгараги аъзолари бу ерга келиб, машғулот ўтказишаётган пайтда эса клубга тўпланган кишилар айниқса кўп бўлади. Музикага ихлос қўйган, санъатни жондилдан севувчи ишчи-ёшлар клубга миллий халқ чолғу асбобларини чалишни ўргангани келадилар. Уларнинг устози Зайниддин Шоҳобиддинов эса тўгарак аъзоларига музика сирларини жон-дилдан ўргатади.

Ҳа, З. Шоҳобиддинов чиндан ҳам музика шайдоси. Армия хизматидан бўшагандан сўнг, у тўғри шу заводга келиб, музика тўгарагига раҳбарлик қила бошлади. Санъатга бўлган иштиёқ уни Ҳамза номли музика билим юртига етаклади. Ҳозир у ана шу билим юртининг II курс студентидир.

Ҳам ўқиб, ҳам ёшларга музика сирларини ўргатаётган бу йигит клубга келиши биланоқ уни тўгарак аъзолари ўраб олишади. Ҳозир музика тўгарагида 18 киши қатнашаётир. Ёш талантларнинг биринчи бор қўйиб берган концертларини 4 турар жой шаҳарчасининг аҳли қизғин кутиб олди.

Халқ талантлари бундан буён ҳам ўз маҳоратларини тинмай ошириб бориш ҳақида ўйлашяпти. Тўгарак аъзолари янги-янги қўшиқ, куйлар ўрганишяпти.

Киров район озиқ-овқат савдоси бўлимига қарашли 51-магазин коллективи аҳолига яхши хизмат кўрсатмоқда. Магазиннинг хушмуомала сотувчилари хизматидан харидорлар мамнун бўлмоқдалар.

СУРАТДА: магазинда савдо пайти.

А. Абалян фотоси.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«ХИРА ЧИРОҚЛАР»

Газетамизнинг шу йил 19 февраль сонида «Хира чироқлар» ва 5 март сонида «Беғамлар» сарлавҳалари остида босилган материалларда Октябрь районининг айрим кўчаларида чироқлар нормал ишламаётгани танқид қилинган эди.

Редакция Тошкент шаҳар электр тармоқлари корхонасидан жавоб олди. Унда бундай дейилади: Октябрь район электр тармоқлари бўлими томонидан ўтказилган текширишда аниқланишича, кейинги икки ой ичида Бахт кўчасида чироқлар дарҳақиқат нормал ишламаган. Бунга кўчанинг қайта қурилгани ва янги кўча очилгани сабаб бўлган эди. Ҳозир чироқлар нормал ёнмоқда.

Большевик ва Қоратут маҳаллаларидаги кўчаларда ҳам чироқларнинг яхши ишламаганига ер ишлари олиб борилаётганда кабелларнинг узилгани сабаб бўлган.

Ҳозир бу кўчаларга ҳам энергия бошқа системадан берилмоқда. Аҳоли нормал чироқ билан таъминланган.

«КЎЧАТЛАР ҚАНИ?»

Шу сарлавҳа остида газетамизнинг шу йил 6 январь сонида босилган материалда Чилонзор районининг кўкаламзорлаштириш ишига эътиборсизлик билан қаралаётгани кўрсатилган эди.

Чилонзор район уй-жой бошқармасидан олинган жавобда қуйидагилар кўрсатилган: 23-кварталда кўкаламзорлаштириш ишлари нормал йўлга солинди. «Ростапстрой» маблағи ва кучи билан иш олиб борилмоқда.

Шунингдек, 24-, 25-, 26-кварталларни кўкаламзорлаштириш ишлари билан «Белстрой», Олмаота қурувчилари «Ленстрой» ва «Мосстрой» қурилиш ташкилотлари жиддий шуғулланадилар.

Булардан ташқари ЖЭК ташаббуси ва маблағи билан ҳам кўкаламзорлаштириш бўйича қўшимча ишлар олиб борилмоқда. Гулзорлар очилади, янги гул кўчатлари ўтқазилади.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

АПН ШАРҲИ

БОНН ТЕЛЬ-АВИВГА ЁРДАМ БЕРМОҚДА

Матбуот хабарларидан маълум бўлишича, ГФР да «Исроил билан дўстлик ҳафталиги» ўтказилган. Исроилнинг Бонндаги элчиси Бен-Натан бу ҳафталик ҳомийси сифатида уни ўтказишда муҳим роль ўйнади. Тель-Авив босқинчиларини ҳимоя қилиб ўтказилган кенг кўламдаги бу тарғибот кампанияси бошланишидан олдин «Германия-Исроил бюроси» томонидан Боннда нашр этилаётган «Дойчланд-Берихтен» варақа мухбирига берган интервьюсида Бен-Натан, бундан уч йил илгари ўрнатилган дипломатик муносабатлардан кейин Ғарбий Германия—Исроил алоқаларининг ривожланиши «келажакка ишонч билан қараш» имконини беради, деб айтди. Сўнгра у иккала мамлакат ўртасидаги муносабатлар «бундан кейин ҳам алоҳида хусусиятга эга бўлади» деди. Элчининг гапига қараганда исроил — араб уруши вақтида Федераль Республиканинг Исроилни тушунганлиги ва унга хайрихоҳ бўлганлигини бу ерда юксак баҳолаганлар. Бен-Натан «бундай пайтларда қаерда хайрихоҳлик, қаерда эса вазминлик кўрсатилаётганини сезиб турасан» деб таъкидлади.

Ҳа, Бонн арбоблари Тель-Авив ташаккурига ҳақли равишда сазовор бўлдилар. Рейн ва Рурдаги монополиячилар «Ғарбнинг Яқин Шарқдаги қалъаси» ҳисобланган Исроилнинг ҳарбий қудратини мустаҳкамлаш учун иложи бўлган ҳамма нарсани қилиб келмоқдалар. Биз бу ерда ГФР томонидан Исроилга бир йўла берилган 3,5 миллиард доллар ҳақида гапириб ўтирмаймиз. Буни ҳамма билади. Реклингхаузенда чиқаётган «Эходер цайт» газетаси яқинда «Бонн Исроилга 300 миллион маркалик ҳарбий ёрдам кўрсатди. Бунга ҳозирги замон сув ости кемалари, янги ҳарбий самолётлар, шунингдек қурол-аслаҳаларнинг энг янги намуналари киради. Исроилнинг солдат ва офицерлари бундесверда ўқитилмоқда. Бундан ташқари Бонн Исроил ҳарбий заводлари қурилишини маблағ билан таъминлаяпти. Германия Федератив Республикаси билан Исроил давлати манфаатларининг чатишиб кетиши сезилиб турибди...» деб таъкидлади. Шу билан бирга характерли бир фактни кўрсатиб ўтамиз: ҳамма шартномалар мутлақо маҳфий равишда тузилади, қурол-аслаҳалар ўта маҳфийлик билан етказиб берилади. Ғарбий Германия пароходлари қурол-аслаҳаларни бевосита Исроил портларига эмас, балки мумкин бўлган айланма йўллар орқали етказиб берадилар. Бонн кўпинча Исроилнинг чет эллардан сотиб олган қуроллари ҳақини тўлайди ёки Ғарбий Германия қуролларини бошқа мамлакатларнинг портлари орқали жўнатиб туради. Американинг энг яхши 200 та «М-48» типидаги танкининг ГФР ҳисобига Исроилга етказиб берилиши, ҳатто бундесвердан сир тутилгани ҳозир маълум бўлиб қолди.

Моше Даяннинг кўзга кўринган шерикларидан бири, Исроилнинг собиқ мудофаа министри Перес ҳозир: «ГФР бизга энг яхши танклар етказиб берди ва июнь урушида ғалаба қозонишимизда ёрдамлашди» деб айтяпти. Бундан ҳам равшанроқ қилиб айтиш қийин! Бонн реваншчилари томонидан Тель-Авив сионистларига етказиб берилган қурол-аслаҳалар ҳозир ҳам араблар кўксини мўлжаллаб турибди.

Статс-секретарь Герхард Ян бундестагда ГФР гўё «Исроилга арабларга зарар етказиши мумкин бўлган ҳеч қандай ҳарбий ёрдам бермаяпти ва уни қўллаб-қувватламаяпти» деб жонбозлик кўрсатаётир. Аммо мана охирги факт: Дюссельдорфда Исроил вакиллари Маннесман ҳамда «Шталь-Юнион—Экспорт-Гмб» концернлари билан Тель-Авивга 23 минг тонна пўлат етказиб бериш ҳақида тузилган шартномани имзоладилар. Бундан илгари Исроилга 50 минг тонна пўлат сотиш ҳақида шартнома мавжуд эди. 48 миллион маркалик бу пўлатнинг ҳаммаси Қизил денгиздаги Эйлат портидан Ўрта денгиздаги Ашдод шаҳригача муҳим стратегик аҳамиятга эга бўлган нефть қувури қурилиши учун ишлатилади. Ким билади дейсиз, балки Исроил ўзи босиб олган араб территорияларида қонунсиз равишда қазиб чиқараётган нефтларни Ғарбий Германия фирмалари қурадиган худди шу нефть қувури орқали оқизмоқчидир!

Ёки яна бир факт: Исроил министрлари арабларга атом бомбаси билан очиқдан-очиқ таҳдид қилмоқдалар. Холбуки, ядро қуроли ишлаб чиқариш соҳасидаги ҳамма илмий-текшириш ишлари Исроилнинг Реховотдаги Вейрман институтида олиб бориляпти. Бу ерда эса Ғарбий Германиянинг 80 олими «меҳнат» қилади. Қоҳирада чиқадиган кечки «Аль-Маса» газетасининг: «Ғарбий Германиянинг Исроилга кўрсатган бевосита ёрдамини эътиборга олиб, Ғарбий Германия Исроил босқинчилигида тўғридан-тўғри шерик бўлди деб ҳисобламоқ керак» деб ёзган гаплари билан келишмай бўладими, ахир?

Ниҳоят, Исроил босқинчиларининг ўзгалар ерида одамларни ўлдираётгани, арабларнинг муқаддас жойларини таҳқирлаётгани, дабдабали ҳарбий парадлар ўтказаётганидан бутун дунё чуқур ғазабланаётган бир пайтда Бонн «Исроил билан дўстлик ҳафталиги»ни ўтказди.

Реваншчилар сионистларга яна ёрдам қўлини чўзмоқдалар. Бонн Яқин Шарқда арабларга қарши агрессив йўл тутишда изчиллик билан давом этаётганини яна бир марта кўрсатди.

А. ГУРКОВ,
(АПН).

ВАРШАВА. Марказий кўча. Н. Кузнецов фотоси.

Чун дар тани мо, цони мо!

жондан азиз қардошимиз!

Бизнинг меҳмонларимиз

ВАФОДОРЛАР ҚИССАСИ

Шоирнинг дастлабки шеърлари 30-йилларнинг бошларида кўрина бошлаган эди. 1933 йили Самарқандда унинг «Машъал» номли биринчи тўплами босилиб чиқди. «Замон ашуласи», «Севги» китоблари қизғин кутиб олинди.

Ф. Ниёзийнинг «Вафо» романи қайта-қайта нашр қилинди.

Ёзувчи болалар учун ҳам кўпгина асарлар ёзган. Унинг «Қўрқмас Дёма», «Уруш йиллари кундалиги», «Одамлар ва учрашувлар» асарлари Улуғ Ватан уруши мавзусига бағишланган. Ёзувчининг «Учинчи қиз» пьесаси шарқ хотин-қизларининг озодлигига бағишланган. «Кўприк» пьесаси эса сўнгги йилларда яратган энг яхши асарларидан биридир. Ф. Ниёзий ўзбек, рус ва бошқа ёзувчиларнинг асарларини тожик тилига таржима қилган.

НУРЛИ ЭКРАН ЙИЛНОМАСИ

КИНО

Тожикистон ҳужжатли кинематографияси бадиий фильмларга нисбатан илгарироқ тараққий этган. 1920 йили бир группа ташаббускор комсомоллар «Кинамо» киноаппаратида дастлабки ҳужжатли сюжетни суратга олганлар. Бу ташаббускорлар орасида ҳозирги кунда «Тожикфильм» киностудиясида ишлаётган В. В. Кузин ҳам бор эди. Фильм ўша пайтдаги республика ҳаётининг муҳим ҳодисаси, Душанбага биринчи марта поезд келиши ҳақида ҳикоя қилади. Бу тўнғич киножурнал Тожикистон автоном республикага айлантириш ҳақидаги Советларнинг Фавқулодда съездида намойиш қилинди.

Тез орада «Тожиккино» трести ташкил қилинди. Ҳозирги кунгача «Совет Тожикистони» киножурнали чиқарилиб турибди. Бу киножурнал Тожикистон ҳаётининг йилномасига айланиб қолди. Кейинроқ «Тожикфильм» киностудияси чиқара бошлаган хроникаль-ҳужжатли фильмлар Бутуниттифоқ экранига чиқарила бошлади.

Тожик ҳужжатли кино санъати сўнгги йилларда янада тараққий этди. «Етти соҳибжамол», «Тожикистон ҳақида тўрт қўшиқ», «Куппа-кундузи», «Зарафшонда жасорат», «Суғдиёна» каби фильмлар турли фестивалларда тақдирланди.

Тожикистон адабиёти ва санъати декадаси кунларида ўзбек томошабини қардош кино ҳужжатчилар яратган асарларни ҳам томоша қиладилар.

«Малика» фильми ўзининг ажойиб санъати билан Москва, Ленинград, Токио, Софияда томошабинлар олқишини қозонган таниқли тожик балеринаси Малика Собировага бағишланган. Бу фильмни ёш кино ҳужжатчи Заур Дахте суратга олган. Евгений Кузин эса Панжикентдаги археологик қазилмалар асосида «Суғдиёна» фильмини суратга олди.

Бу фильмлар тожик ҳужжатчилари қилаётган ишларнинг бир бўлаги, холос. Улар яна кўп ажойиб асарлар яратадилар.

Ш. МИРАЛИМОВ.

СУРАТДА: талантли машҳур тожик раққосаси Малика Собирова.

«Тожикфильм» томонидан яратилган «Кул остидаги чўғ» кинофильми Совет томошабинларига манзур бўлаётган ажойиб фильмлардан биридир. Бугун-эрта пойтахтимиз томошабинлари экранларда бу ажойиб фильмни кўриш шарафига муяссар бўладилар. Фильмни талантли постановкачи-режиссёр Абдусалом Раҳимов экранлаштирган. Сценарий автори Муҳиддин Хўжаевдир.

Ўнгдаги суратлар ана шу фильмдан.

ҲИКОЯ

Жўрачилик

Балосини олай буни, мард ичади мард! Сен ҳам йигитсан-ку, дардинг қурсин. Қани, кўтар, жўра, жон ғаниматі

— Ёқмайди, жўра, мен ичолмайман. Ўзинг биласан-ку, мен касал.

— Касал, ҳи... Ким касал эмас? Дардсиз тан қаерда? Раҳматлик тоғамнинг бир миллион касали бор эди: меъда, ўпка, жигар.. Локин умрининг охиригача арокхонни урди. Арок ичган сари семирарди шоввоз! Ўзиям девдек эди. девдек! Бир кун эшакка бир халта туз ортиб дарёдан ўтаётганда эшак эшаклигини қилиб, дарёнинг ўртасига келганда тўхтаб қолипти. Ҳеч илож йўқ. Тоғам халтадаги тузни бир қўлтиғига олибди-ю, иккинчи қўли билан эшакнинг думидан кўтариб, дарёдан ўтиб олибди. Эшакни ерга қўйиб, халтани яна уни устига ортиб: «Қани энди марҳамат қилиб қадам ташланг», — дебди. Сен у арoқхўрликдан ўлган деб гумон қиласанми? Эҳа!.. Дарахтдан йиқилиб ўлди. Агар бу нохушлик юз бермаганда, ҳозир бизга ўхшаган полвонлардан ўнтасини носқовоғи билан уриб йиқитарди. Худо ҳақи-я!

Шариф ака шу сўзлар билан жўраси Латифни жон-ҳолига қўймай ичирмоқчи бўлди. У ичкилик «фазилат»ларининг исботи учун юзлаб далиллар келтирди.

Жўралар Шарифнинг уйига кечқурун тўпланишган эди. Соқи бир сўзли одам. Эгнида бақасам тўн, бошида чуст дўппи... У чап қўлини кўкрагига босиб таъзим қилар, бошини бир томонга эгиб, кўзларини юмиб, пиёлани ўнг қўли билан Латифга узатиб турарди. Шариф гап сотишдан бўшашгач Соқи бошини қуйи солиб хижолат билан лабини очдида, Латифга жавради.

— Мулла ака, бир оғиз гапириш мумкинми? Кечирасизда, биз саводсиз кишилар. Аммо, локин биз ҳам жўрабоз, жўрачиликнинг қадри-қимматига етамиз, балосини олай жўрани-я! Энди нима десангиз, қуллуқ. Бир илтимос-да, сўзимиз синмасин. Битта оласиз, ўғил тўйи кўринг, сўзимиз ерда қолмасин. Бир эркаландикда, кечирасиз, биз беновот...

— Ҳай ж-о-н!... Соқининг сўзи сингунча шайтоннинг бўйни узилсин! Соқининг қўли оғриди-ку! Латиф, заҳар бўлса ҳам — оласан, ўлдирса ҳам — ичасан, ёрилсанг ҳам — кўтарасан. Мен бор жойда парво қилма! Рост гап — кўп ноз қилдинг-да, биллойи азим.

— Йўқ, жўражон, бу ноз эмас. Ахир, мен касал, тушунасанми? Врач айтдики...

— Касал... Врач?.. Врач нимани билади? Менинг ўзим врач. Бўйидан ўргилай мана бу гулгун майди, ўзи врач. Бир донишманд: «Бир томчисини қуриган дарахт остига тўксанг, қайтадан кўкаради», — деган. Врач оғзига келган гапини айтаверади-да! Мен бир кун врач олдига бориб, қорним оғрийди десам, у аллақандай темирни елкамга қўйиб, нафас ол, нафас чиқар дея кўп гаранг қилди. Бўлмаса қорин қаерда-ю, елка қаерда? Ҳи... Ол, гапни кўп чўзма. Лекин гаранг қилдинг-да.

Шу тариқа Латифни ўз ҳолига қўймай жонини ҳалқумига келтиришди, зўрлаб бир пиёла ичиришди.

— Ана, қандингни ур, э, маладес! — деди Шариф.

— Жўрачилик бу бўлиптида. Кишилар жўрачилик учун нима қилмайдилар. Хой, дарди балоинг ана шу ерга, у кўкрагига бир неча марта муштлади, урсин!

Меҳмонлар Латифга офарин дедилар, мастлик билан озмоз валақлашдилар, тамаки чекиб, уйни тутунга буркадилар, яна бир қадах кўтариш лозим бўлди. Латифни яна мажбур этдилар. У кўп ялинди, ялворди, узр сўради: «Жон жўражон, жон акажон, жон укажонлар! Зўрламанг! Ташаккур, суҳбатдан кўп миннатдорман» деди бўлмади.

Уй деворида нуроний бир кампирнинг расми илиб қўйилган эди. Шариф тўсатдан расм томонга ишора қилиб, Латифга деди:

— Ана кўрдингми, бу катта холам бўлади, тўқсон саккиз ёшда, ҳалиям ўлмаган. Сенинг ҳам онанг бор. Ана шу табаррук кампирлар ҳурмати учун битта кўтарасан. Гап тамом, вассалом!

— Мулла ака, илож йўқ! Жўрангиз нозик жойдан олиб гапирди, — деди меҳмонлар.

Латиф ноилож яна бир пиёла ичди. Шундан кейин ўликлар хотираси ва тирикларнинг саломатлиги, поччанинг нос ташлаши, амманинг ғунажини туғиши учун қадаҳ кўтардилар. Латифга ҳам бир неча пиёла бердилар....

Ярим кечада Латифни машинада уйига олиб боришди. У бу ерга қандай келганини, қай аҳволда хонадонга кириб етганини билмайди. Бир вақт тўсатдан уйғониб кетди. Боши гувиллаб айланар, кўнгли айнарди. Зўр-базўр хотинини уйғотди. Хотин ўғлини тоғасиникига юборди. Тоғаси келгунча, медицина ёрдамига хабар қилгунча, врач етиб келгунча...

Латифни қоқ миясидан гўё вулқон отилиб чиқиб, бир зумда еру кўкни, бутун оламни ларзага солгандек бўлди, кўз ўнги қоронғилашди ва шу лаҳзада бир кишининг «ўлсанг ҳам ичасан» деган аранг қулоғига чалинди, кейинчалик аста-секин тубсиз чуқурга кетаётганини сезди....

Жўрачилик бурчи адо этилди. Э айтгандай ажал сабабда. Бўлмаса киши шаробдан ҳам ўладими? Бир вақтлар бир кишини болта билан уриб ўлдирган эдилар. Кишилар, ажал сабаб-да, йўқса. болтани зарби билан одам ўладими, дейишган эди...

Ҳабиб АҲРОРИЙ

Жўра САТТОРОВ таржимаси.

Бизнинг меҳмонларимиз

ЁЗУВЧИ, ДРАМАТУРГ

Р. Жалил ўз ижодини журналист сифатида бошлади. Унинг дастлабки ҳикояларийёқ кўплаб китобхонлар диққатини жалб этди. Тожикистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш мавзусига бағишланган «Пўлат ва Гулрў» романи бутун тожик адабиётининг улкан ютуқларидан бўлди. Бу асар ўзбек, украин, қирғиз тилларига, шунингдек, немис, поляк ва чех тилларига таржима қилинди. Ўзбек китобхонлари Р. Жалилнинг «Шўроб» номли романини яхши биладилар. Ёзувчи драматург ва таржимон сифатида ҳам машҳурдир.

СОДИРХОН ХЎЖАНДИЙ

Мен бу буюк одамнинг табаррук номини кўп эшитганман. Бир вақтлар грампластинкаларга кўчирилган қўшиқларини берилиб эшитганман. Ҳофизларимиз томонидан завқ-шавқ билан куйланиб келаётган «Содирхон ушшоғи»ни ҳар гал эшитганимда улуғ санъаткор ҳурматига таъзим қиламан.

Яқинда Содирхон Бобошариповнинг ҳамшаҳри, Тожикистон ССР халқ ҳофизи Маъруфхўжа Баҳодиров билан суҳбатлашиб қолдик. У кишининг хотира учун олдирилган суратларини кўздан кечирар эканман, кўзим салла ўраган нуроний бир чол расмига тушди.

— Бу отахон ким бўладилар?— сўрадим Маъруфхўжа акадан.

— Содирхон ҳофиз.

Шу сўздан кейин расмга узоқ тикилиб қолдим. Қанийди, шу улкан санъаткор ҳақида бирор нарса ёзсам, деган хаёлга бордим. Мақсадимни Маъруфхўжа ҳофизга баён қилган эдим:

— Менда Содирхон ҳақида талай хотиралар, ҳужжатлар бор, истасангиз у кишининг менда сақланаётган пластинкаларини ҳам қўйиб бераман, —дедилар.

Беҳад хурсанд бўлдим ва ана шу кундан бошлаб Содирхон ҳофиз ҳақида материаллар тўпладим.

Содирхон 1847-50 йиллар орасида Хўжанднинг (ҳозирги Ленинобод) Қушбеги маҳалласида камбағал бўзчи Бобошариф оиласида дунёга келди. Отаси санъатсевар одам эди. Содирхон ҳам унинг йўлидан борди.

Бобошариф ўғлида ҳофизлик қобилиятини пайқагач, уни хўжандлик машҳур санъаткор, маърифатпарвар Бузрук тўрага шогирдликка берди. Бу кишидан Содирхон дутор чалиш санъатини, қўшиқни юксак маҳорат билан ижро этишни ўрганди.

35 ёшларида Содирхон шинавандалар орасида номдор ҳофиз бўлиб танилди. Унинг овозаси Фарғона, Тошкент, Самарқанд вилоятлари бўйлаб тарқалди.

Бидъатга берилган, муқаддас жойларга сиғинган одамларни Содирхон унча ёқтирмасди. Умар Хайём, Ҳофиз, Камол Хўжандий шеърлари воситасида уларни танқид қиларди. Масалан, кунларнинг бирида Содирхон таниқли тожик шоири Тошхўжа Асирий (1864—1915) билан бирга бир суҳбатда бўлади. Бу ўтиришда Хўжанд қозиси Муҳаммад Аминхон ҳам иштирок этаётган эди.

Бир вақт Тошхўжа Асирий Содирхондан: «Хайём рубоийларидан айтиб берсангиз»,— деб илтимос қилади. Бундан ғазабланган қози: «Хайём нарсалари даҳрия, уни бу мажлисда ўқилса, мусулмонлар гуноҳини орттиради, ўқилмасин!»— дейди. Аммо Содирхон Асирийнинг талабини бажо келтириб, Хайёмдан ўқийди.

Содирхон тошкентлик машҳур хофиз Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов билан дўст ва улфат бўлган. Вақти-вақти билан Содирхон дўстларини йўқлаб Тошкентга, Тўйчи хофиз эса Хўжандга бориб турган. Бундан ўша давр шоирлари, созандаю хонандалари хабардор эдилар. Масалан, Содирхоннинг энг яқин дўстларидан бири бўлган Тошхўжа Асирий тошкентлик шоир дўсти Хислатга ёзган мактубида бундай дейди:

Нолаи ушшоқдир ҳар машқининг зиру бами:

Тўйчини тўтинағам булбул наволарни сўранг.

Шогирди Қори Сулаймоннинг ҳикоясига кўра кунларнинг бирида Содирхон Самарқанддаги бир одамникига тўйга таклиф этилади. Бу тўйга жаъми 36 созанда-хонанда келган бўлиб, улар орасида атоқли санъаткорлардан Хожи Абдулазиз Самарқандий, Домла Ҳалим Бухорий, Мулла Тўйчи Тошкандий, Ҳамроқул Қори Бешариқийлар ҳам бор эди. Даврани Мулла Тўйчи хофиз бошқарарди. Мулла Тўйчи дўсти Содирхон Хўжандийнинг тўйга ташрифидан беҳад хурсанд бўлиб, навбатни унга беради...

Содирхон ўз одатига кўра аввал танбурда бир оз машқ қилиб, кейин ашула бошлайди.

Тўйнинг биринчи куни Содирхон ҳокисорлик қилиб, бу ерга келган санъаткорларнинг ҳурмати учун ҳофизлик қувватини кўрсатмайди. Тўйнинг иккинчи куни Содирхон хофиз «Муножот», «Савти чоргоҳи Мухайяр», «Шахноз», «Гулёр» ҳамда «Ушшоқ»ни савтлари билан баланд авжларда ижро этиб, қувваи санъатини намойиш қилади. Меҳмонлар ҳам, мезбонлар ҳам, барча ҳофизлар ҳам унга офаринлар ўқишади.

Шу ўринда яна Содирхон Бобошарипов ҳақидаги бир воқеани сўзлаб бермоқчиман. Буни хофиз Маъруфхўжа Баҳодиров 1941 йили Бешариқда машҳур хонанда Хамроқул Қоридан эшитган экан.

Андижонлик Комилжонбой тўй қилибди. Тўйга Фарғона водийсидан барча таниқли ҳофизлар йиғилишибди. Тошкентлик Мулла Тўйчи ҳофиз ҳам шу ерда экан. Таклиф этилганига қарамай, Содирхон хофиз тўйнинг иккинчи куни у ерга етиб боради. Тўйбоши бой ҳузурига бориб:

— Содирхон келди, —дейди.

Шунда бой ғазабланиб:

—Тўй ўтгандан кейин келадими, олдига бирор нарса қўйларинг-да, жўнатиб юборларинг! — дейди. Ичкарига киришга рухсат кутиб эшик тагида турган Содирхон бундан хабар топади ва бир одамдан:

— Ичкарида кимлар бор?— деб сўрайди.

— Ҳамма хофизлар жам. Жамига тўёна берилган, кетишга рухсат кутиб турибдилар, — жавоб беради ҳалиги одам.

Содирхон унга:

— Бой учун ҳам эмас, унинг тўйи учун ҳам эмас, тўйда хизмат қилганлар учун бир ўқиб берай, — дейди-да, ичкарига киради. Хофиз одамлар билан саломлашгач, бўш каравотга ўтиради, танбурини созлаб, ҳофизликни бошлаб қолади. Тўйда хизмат қилаётганларнинг ҳаммаси уни ўраб олиб, тинглашади. Тўйдан қайтиб кетганлар ҳам ҳофизнинг овозини эшитиб, бирин-кетин қайтиб келишади.

Бу ишлардан хабар топган Комилжонбой Содирхондан:

— Гуноҳимни кечир. халқ мени эмас, сени ҳурмат қиларкан, — дейди.

Шундан кейинги куни ҳалойиқ Содирхон ва унинг Тўйчи ҳофиз каби дўстларини хушнуд кузатиб қолди.

Содирхон Бобошарипов Улуғ Октябрь инқилобидан сўнг санъат шубаъларида ишлади, ёшларга ўзининг билим ва санъатини ўргатди. У 1928-1929 йилларда Ўзбекистон санъатшунослик институтининг Хўжанддаги филиалида ҳормай-толмай меҳнат қилди. Хўжанднинг Сарисол (йил боши) байрамларида ашулалари билан эл кўнглини хушнуд этди.

Содирхон хофиз кўплаб шогирдлар етиштирган. Шулардан бири марҳум Ўзбекистон ССР Халқ ҳофизи Жўрахон Султонов бўлиб, устоз Содирхондан бир неча муддат таълим олганини, дўстларига фахр билан айтиб юрарди.

Тожик халқининг атоқли санъаткори Содирхон Бобошарипов 1931 йилда она шаҳри Хўжандда вафот этди. Аммо у ижро этган қўшиқлар тилдан-тилга, дилдан-дилга ўтиб, санъатсеварлар кўнглини овлаб юрибди.

У. ЮСУПОВ.

Устод санъаткор

Абулқосим Лоҳутий.

Машҳур революционер шоир, оташин публицист, устод санъаткор Абулқосим Лоҳутий умрининг талай қисмини Эронда ўтказиб, ўз она-Ватанида (Эронда) революцион ҳаракатнинг актив иштирокчиларидан бири бўлиб етишди.

1920-1921 йилларда Эронда шоҳ салтанатига қарши халқ оммасининг кучли намойишлари қуролли қўзғолонга айланиб кетди. Октябрь революцияси таъсирида «Лоҳутийхон қўзғолони» номи билан аталган Эрондаги бу озодлик қўзғолонига революционер шоир Абулқосим Лоҳутий бошчилик қилади. Реакцион кучлар томонидан қўзғолон бостирилгач, Абулқосим Лоҳутий ихтиёрий равишда Советлар мамлакатига ўтади.

1925 йилдан ўз хоҳиши билан Совет Тожикистонига ишга келган Абулқосим Лоҳутий бу ерда илм-маърифат, адабиёт ва санъатнинг тараққий этишида жонбозлик кўрсатади. У Тожикистон ва Ўзбекистон республикаларида коллективлаштириш фронтининг олдинги сафида бўлади. Бунёдкор совет кишиларининг яратувчилик жасорати шоирга илҳом бағишлайди.

Ватанпарвар шоир Лоҳутий Улуғ Ватан урушининг дастлабки кунларидаёқ қаламини найзага айлантирди. Унинг «Ўзбек оналаримизнинг накази», «Азизим, пайти келди, мен ўлимга юзма-юз бораман», «Украин халқига». «Тараснинг уйи озод бўлади», «Тожик ўғлони ҳеч кимдан қўрқмайди», «Дам олишнинг пайти эмас», «Рус оғамга», «Ленинградга», «Курашаётган украин халқига» ва бошқа қатор ғазаллари ва шеърлари ватанпарварлик мотивлари билан суғорилган.

Шоир Абулқосим Лоҳутий 1957 йилнинг 16 мартида Москвада вафот этди.

Қуйида унинг ўзбек тилига шоир Чустий таржима қилган рубоийларидан ўқийсиз.

Рубоийлар

Оламнинг ободлиги меҳнаткаш билан,
Инсонлар озодлиги меҳнаткаш билан,
Олимлар фахр қилур илму фан билан,
Унинг ҳам бунёдлиги меҳнаткаш билан.

* * *

Хоҳларсанки, замона бўлсин сендан шод,
Хеч бир дилга ғам еткизма умрбод.
Лекин ҳаргиз тўғри сўздан тоймагин.
Майли, сендан бутун олам деса дод.

* * *

Агар мардларнинг жони бўлса барбод,
Ишонма, айламаслар оҳу фарёд,
Ватан шери, тўқай шери эмасдир,
Уни қопқонла овлолмайди сайёд.

* * *

Хотин жинсида бир мард туғди она,
У мард кўрсатди мардликдан нишона,
Ўзи гар бандга тушди, номи доим,
Зафар байроғидек тик ғолибона.

* * *

Меҳнат қилмай, еб бўлмайди ҳалол нон,
Бир луқма ҳам текин емас, чин инсон,
Бошқаларнинг ишлаб топган нонини
Еса бўлмас хатто кетса тандан жон.

* * *

Кел, э ошиқни ўлдирмоқ шиоринг,
Бўлаклардир йўлингда интизоринг,
Келиб бўғзимга жоним, мунтазирман,
Кел, э бе миннат айларман инсоринг.

* * *

Кўзинг мағрур, ҳаёлик, ҳам батаъсир,
Ётар бир баррадек, устида шамшир,
Қилур ноз ҳам юракка ваҳм солғай,
Таажжубким, бу оҳу ё ётар шер?

* * *

Нигорим, янги бир ижод қилай мен,
Дилимни ноладан озод қилай мен,
Экиб гуллар, юзингни ёд этиб мен,
Шу бирлан ғамли дилни шод қилай мен.

* * *

Таним ўт бўлди, кулбам куйди сенсиз,
Ёзай десам. қалам ҳам куйди сенсиз,
Қалам айлаб қўлимни, дилга номинг—
Ёзиб эрдим-ки, номам куйди сенсиз.

* * *

Жаранглар дил қулоғи ичра ноланг,
Ки сендин хастароқ ҳолим эрур танг,
Яқин келди ўлим бу ғамда чунким,
На васлинг бор. на хизмат менда билсанг.

* * *

Қийинлаштирди дардинг мушкулимни,
Тутаб тўлдирди оҳим манзилимни,
Яқин руҳимга боқ, шундай узоқдан,
Олиб тафтингни куйдирди дилимни.

Жалол ИКРОМИЙ

Озор чекишингни истармидим.

ҲИКОЯ

Маҳмуджон кулиб бош қимирлатиб қўйди.

—Жудаям ошириб юборма! — деди у хотинига. — Баъзан мастликда одам ҳушёрлигида хаёлига ҳам келтиролмайдиган ишларни қилиб юборади.

—Чунки ҳушёрликда одамнинг ақли ақлсизликлардан холи бўлади.

— Баҳслашиб ўтиришдан нима фойда чиқади, келинглар, яхшиси уч-тўрт киши бўлиб текширамиз... Ана шунда нималиги маълум бўлади-қўяди.

Улар йўлларидан қайтиб, Орифжоннинг машинаси турган катта бокс*) томон юрдилар. Боксга киришлари билан Орифжоннинг шеригидан Садаф сўради:

— Нима бўлди, Орифжон!

— Ҳеч нима, —деди Орифжон. Бу киши (шеригига ишора қилади) эрталаб келиб машинани олиб кетмоқчи бўлган. Тўхтасин шу ерда экан. У гаражнинг ўзида машинани бир-икки айлантириб кўришни маслаҳат берган. Бир-икки айлангач, руль яна ишламай қолипти...

— Хайрият секин ҳайдаётган эдим, бўлмаса...

Маҳмуджон Тўхтасинга мурожаат қилди.

— Нима бўлган экан?

— Руль ўқининг икки қиррали гайкасини бурамай қўйган экансиз, — деди Тўхтасин қаддини ростлаб. — Бу ишлар мастликда бўлади-да. Ҳар қалай охири бахайр бўлди.

— Тўхтанг, мен кўрайчи! —дея Маҳмуд Тўхтасиннинг ишини энди кўздан кечирмоқчи бўлган эди, Орифжон афтини буриштириб:

— Келинг энди, бўлар иш бўлди. Ҳозир ҳамма винтлар ўрнида. Ташвишланмай қўя қолинг, — деди.

Маҳмуджон қаддини ростлаб, Орифжонга қаради. Аммо у бунга эътибор ҳам бермай шеригига машинани олиб чиқишни таъкидлади. Садафмоҳ эрининг қўлидан ушлади. У қалтирар эди.

— Қўйинг! —деб уни ташқарига тортди. Қамбар ҳам уларнинг кетидан ташқарига чиқди. Садафмоҳ сўзини давом эттирди. — Маст бўлгач, ишга қўл урмаганингиз маъқул эмасми? Энди бўлар иш бўлибди, сизга сабоқ бўлсин. Асабийлашмасдан бориб ишингизни қилинг.

— Майли, —деди ўзини бироз босиб Маҳмуд ва Қамбарга мурожаат қилди: — Кетдик!

Садафмоҳ автомобили томон, икки огайни эса ўз ишларига кетдилар.

*) Бокс — Атрофи ўралган айвон ёки гаражларда автомобиллар ремонт қилинадиган уйлар.

— Яхши номингни бадном қилишдан кўра осонроқ нарса йўқ, —деди Қамбар. Бундан кейин ўзимизни ишда кўрсатайлик. Ана шунда одамлар бу кўнгилсизликларни унутишади.

—Тўғри айтаяпсан, — деб Маҳмуд оғайнисининг елкасига уриб қўйди. Улар бир ғайратларига ўн ғайрат қўшиб, ремонт талаб машиналарни пешма-пеш ремонтдан чиқаришга энди киришаман деб турганларида, тўсатдан комсомол ташкилотининг секретари келиб, Маҳмуджонни кабинетига чақириб кетди.

—Сизни нима қилсак экан? —деди афсусланиш билан бош чайқаб. —Ана у кунги шунча гапдан кейин тагин бориб ичибсиз, хотинингиз билан жанжал қилганингиз етмагандай, устига-устак, мастликда келиб давлат машинасини ремонт қилмоқчи бўлибсиз. Катта фалокат содир бўлишига сал қолибди.

—Ҳеч қандай фалокат бўлгани йўқ. Бўлмайди ҳам! — деди Маҳмуджон ўзини вазмин тутиб.

—Аммо бўлиши мумкин эди! — деди ўрнидан туриб секретарь. — Мен ҳам техникадан унча-мунча хабардорман. Ахборотингиз учун айтиб қўйсам, мен ҳам шоферман...

—Биламан.

—Билсангиз гап шу: сиз ичкиликбозлигингиз орқасида ўзингизгагина эмас, жамият ва давлатга ҳам зарар етказасиз. Садафмоҳдай ақлли, чиройли, илғор бир комсомол қизни шарманда қиласиз.

— Садафмоҳни орага қўшманг! — деди Маҳмуд ичидан алангаланиб келаётган ғазаб оташида ёниб. Садафмоҳнинг чиройи-ю, ақллилигининг сизга сира алоқаси йўқ! Менинг ҳақимда гапингиз бўлса, айтаверинг!

— Янглишасиз! —деди секретарь ўзининг оқиллиги ва сиёсатдонлигини кўрсатмоқчи бўлиб. Оила масаласи —бу шахсий масала эмас! Бу масалага бизнинг аралашувимиз зарур.

Маҳмуджон секретарга бир ўқрайиб қаради-ю, аммо ҳеч нарса демади.

—Гап шу: Сизни огоҳлантириб қўймоқчиман. Агар бундан кейин сизнинг ҳақингизда сигнал тушса, масалангизни ташкилот бюросига қўяман, комсомол сафидан ҳайдаймиз. Билиб қўйинг. Садафмоҳга ҳам озор бериб, ишига халақит берманг! Сизга жавоб, бориб ишингизни қилинг.

Ғазабдан қўллари қалтираётган Маҳмуджон секин ўрнидан туриб, ташқарига чиқди. Комсомол ташкилотининг секретари зудлик билан телефон трубкасини кўтариб, директорга мурожаат қилди:

(Боши газетанинг ўтган сонида).

(Давоми бор).

Жаҳон ойнаси

АМЕРИКА ЎҚИТУВЧИЛАРИ НЕГА ИШ ТАШЛАДИ

Болалар ва ёшлар... Уларни ўқитиш, тарбиялаш келажаклари ҳақида ўйлаш биргина биз ўқитувчиларни ҳаяжонга соладими? Йўқ, албатта. Ёш авлод халқнинг энг қимматбаҳо бойлиги, миллатимизнинг фахри, тараққиётимизнинг гаровидир.

Маълумки, ёшлар онгини ёритиш масаласи АҚШ президенти Линдон Жонсоннинг «севган» мавзуи ҳисобланади. У бу мавзуга бағишланган нутқлар, конгрессга йўлланган мактубларга ҳеч ҳасислик қилмайди. Кейинги тўрт йил ичида конгресс маориф масалаларига доир 40 дан кўпроқ қонунни тасдиқлади. Қонунлар бор, лекин ажратилган маблағлар шу қадар озки, унга кўп нарса қилиб бўлмайди. Натижада маълумот олиш ва иш билан таъминланиш ҳақидаги тенг имкониятлар расмий равишдагина эълон қилиниб, аслида амалга ошмай қолади. Айниқса оқ танли бўлмаган болалар учун шафқатсиз турмуш ҳақиқати ана шундай.

Америкадаги икки мактаб менинг кўз олдимда худди жонлидек гавдаланиб турибди. Улардан бири — Детройт шаҳри чеккасидаги ҳушманзара ва баҳаво ерга жойлашган, ҳамма қулайликларга эга. Унда ҳар жиҳатдан таъминланган оилаларнинг тор доирадаги болаларигина ўқийди. Иккинчи мактаб — Нью-Йорк районида бўлиб, ғоят катта, ёмон жиҳозланган. Вокзалдек шовқин-суронли. Бу ерда асосан негрлар ҳамда пуэрториканликларнинг фарзандлари таълим олишади. Ўқитиш савияси шу даража пастки, бу ердан сал-пал саводли бўлиб чиққан кишиларни бармоқ билан санаш мумкин. Бироқ бу «билим заласи» АҚШда муҳтожлик ва қашшоқликда кун кечиришга маҳкум этилган 20 миллиондан кўпроқ кишининг турмуш шароитига тўла жавоб беради.

Аммо тобора кўпроқ американиклар бундай аҳвол билан келишишни истамаётирлар. Ўз ҳукумат бошлиқларининг империалистик сиёсатига дадиллик билан қарши чиқаётган кишиларнинг овози борган сари баралла эшитилмоқда. Халқ газабининг кучи ўсиб бормоқда.

Америка ўқитувчилари ҳам меҳнаткашлар билан бир сафда бормоқдалар. Яқиндагина Нью-Йорк ўқитувчиларининг 55 минг кишилик иш ташлаши бўлиб ўтди. Улкан шаҳарнинг 900 мактаби икки ҳафта давомида ҳаракатсиз қолди. Шу вақтнинг ўзида Детройтда ҳам 23 минг ўқитувчи иш ташлади. Намойишчилар: «Болалар нимага муҳтож бўлса, ўқитувчилар ҳам шуни истайдилар» деган сўзлар ёзилган плакатларни кўтариб кўчаларга чиқдилар.

Биз, совет ўқитувчилари, сиз, қадрдон ҳамкасбларимизнинг оқ ва қора танли болаларнинг, Америка болаларининг, бутун дунё болаларининг бахт-саодати учун олиб бораётган олийжаноб курашингизда сиз билан биргамиз!

Надежда Парфенова,

РСФСРда хизмат кўрсатган ўқитувчи, Совет хотин-қизлари комитетининг аъзоси.

АПН).

Вьетнам Демократик Республикаси. Болалар боғчаларидан бирида. Тарбиячи болаларнинг ота-оналари меҳнат қилаётган ёки жонажон шаҳарни босқинчилар ҳужумидан мудофаа қилаётган пайтда уларга янги қўшиқ ўргатяпти. Ҳаво тревогаси бўлиши билан болалар дарҳол муҳофаза қиладиган бош кийимларни кийиб пистирмага яширинадилар.

ВИА—АПН.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

Радио тўлқинларида

21 МАЙДА СЕШАНБА

Биринчи

18.00 «Пилла ҳосили топширила бошланди» деган эшиттириш (русча).

18.10 Г. Синисало. Ре Минор сонатаси.

18.40 Спорт эшиттириши (ўзбекча).

19.00 ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИНИНГ ТАНТАНАЛИ ОЧИЛИШИ. А. Навоий номли театрдан олиб эшиттирилади.

Иккинчи

19.00 Ленин ҳақида ҳикоялар (ўзбекча).

19.30 Ўзбекистон композиторларининг қўшиқлари.

20.00 Қўшиқ ва куйлар.

20.30 Романслар (ўзбекча).

20.50 «Лусаван — ёруғлик шаҳри». Арманистон радиосининг эшиттириши (русча).

21.00 Жаҳон адабиёти классиклари. Шевченко. «Катерина» поэмаси асосида радиоинсценировка (ўзбекча).

21.30 Москва. Миллионлар ленинча университети.

22 МАЙДА ЧОРШАНБА

Биринчи

6.15 Тонгги концерт.

8.25 Ўзбекистон санъат усталарининг концерти.

9.30 Хор қўшиқлари (ўзбекча).

9.50 «Дўстлик — катта куч» деган суҳбат (тожикча).

10.10 Эстрада ансамбллари чалади (русча).

11.15 Алишер Навоий туғилган кунининг 525 йиллиги олдидан. Профессор У. Турсуновнинг «Навоий ўзбек адабий тилининг асосчиси» деган суҳбати (ўзбекча).

11.25 Қувноқ концерт (ўзбекча).

12.15 Музикали танаффус.

13.30 Чет эл композиторларининг эстрада куйлари.

16.10 «Болгар ёшлари рақси» деган музикали эшиттириш.

16.50 «Правда» газетасининг обзори (ўзбекча).

17.00 Тожикистоннинг музика маданияти (русча).

18.00 «Дам олиш соати келганда» деган эшиттириш (русча).

18.10 Л. Яначек. Торли квартет.

18.40 Спорт эшиттириши (русча).

19.20 Қозоқ куйлари.

20.00 ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ АДАБИЙ ҚИСМИНИНГ ОЧИЛИШИ. Свердлов номли концерт залидан олиб эшиттирилади.

21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча).

21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.

22.20 Енгил куйлар (ўзбекча).

22.40 Поэзия кечаси (ўзбекча).

23.00 Ўзбекистонда тожик маданияти декадаси кундалиги.

23.15 «Севги сатрлари» деган адабий-музикали эшиттириш (ўзбекча).

Иккинчи

8.25 Лирик концерт.

9.15 Реклама ва эълонлар

19.00 Ўзбекистон артистлари ижросида СССР халқларининг куйлари.

19.30 «Шоирнинг ёшлиги». Тожикистон радиосининг эшиттириши (русча).

20.00 «Индустрлашган Ўзбекистон» радиожурнали (ўзбекча).

20.30 Корейс куйлари.

21.00 Ўзбекистонда тожик маданияти декадаси (ўзбекча).

21.30 Москва. Миллионлар ленинча университети.

Учинчи

14.00 В. Моцарт. «Чўпон қирол» операси.

Зангори экранда кўринг

21 МАЙДА СЕШАНБА

Биринчи

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

18.00 Рус тилида телевизион янгиликлар ва декада кундалиги.

Ўзбек тилида:

18.15 Тожик адабиёти ва санъатининг Ўзбекистонда бўлаётган декадаси. «Тожик шоирлари — болаларга».

18.40 «Бола ва чол». Душанба телестудияси ишлаган фильм.

18.55 АЛИШЕР НАВОИЙ НОМИДАГИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДАН ТОЖИК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИНИНГ ТАНТАНАЛИ ОЧИЛИШИ ОЛИБ КЎРСАТИЛАДИ. Танаффус вақтида телевизион янгиликлар ва декада кундалиги.

Иккинчи

Рус тилида:

18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Олий ўқув юртларига кирувчилар учун математикадан машғулот.

19.00 Ўқитувчилар учун консультация.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.45 Эшиттиришлар программаси.

19.50 Телевизион янгиликлар.

20.00 Омск телевидение студиясининг эшиттиришлари.

21.00 Ўқувчилар учун. «Буратино виставкаси».

21.30 Марксизм-ленинизм асослари мактаби тингловчилари учун. Социализм сиёсий иқтисодидан. «Социализмдан коммунизмга». «Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш».

22.00 «Неварам йўқолди». Қўғирчоқ фильм.

22.20 ФУТБОЛ. Олимпиада командаларини танлаш ўйинлари. СССР — ЧССР терма командалари ўртасидаги ўйин. Танаффус вақтида «Яхши биласизми?» деган спорт топишмоғи ғолибларини мукофотлаш.

23.45 «Вақт» информацион программаси.

00.15 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.00 Ўқувчилар учун. «Моҳир қўллар» деган эшиттириш.

20.30 «Халқ номи билан» Телефильм

20.50 «Аҳмад Бобоқулов концерти». Душанба телестудияси ишлаган фильм.

Рус тилида:

21.20 «Икки ҳаёт». Бадиий фильмнинг биринчи серияси.

22 МАЙДА ЧОРШАНБА

Биринчи

17.55 Эшиттиришлар программаси.

18.00 Рус тилида телевизион янгиликлар ва декада кундалиги.

Ўзбек тилида:

18.15 Ўсмирлар учун. «Ўткир зеҳнлилар мушоираси».

19.15 Телевизион янгиликлар ва декада кундалиги.

19.55 ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ. Свердлов номидаги концерт залидан декада адабий қисмининг очилиши олиб кўрсатилади. Эшиттириш охирида рус тилида «Амалга ошмаган дуэль» деган бадиий фильм.

Иккинчи

17.55 Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида:

18.00 Болалар учун мульт фильм.

18.15 ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ. «ЛОЛА» ансамблининг концерти.

Ўзбек тилида:

18.50 «Рассом ва замон». Тожик мўйқалам усталари.

19.10 «Қуёшда тобланганлар» ҳужжатли фильм.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Эшиттиришлар программаси.

20.05 Телевизион янгиликлар.

20.15 «Билим» илмий-оммабоп эшиттиришлар программаси.

21.00 Ўқувчилар учун: «Тўрғай» музикали журнали.

21.30 «Ташаббуснинг бошланиши». Телеочерк.

22.00 «Трест» операцияси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм 1-сериясининг премьераси.

23.30 «Вақт» информацион программаси.

00.15 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

20.00 Болалар учун кинофильм.

20.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади. Спорт эшиттиришлари.

Рус тилида:

20.50 «Ёшлик». Фильм-концерт.

21.20 «Икки ҳаёт» «Бадиий фильмнинг иккинчи серияси.

КИНО

21 МАЙДА

ҚИШКИ БИНОДА

Андромеда туманлиги — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6.15 минут, 8 ва 9 яримда).

Еттинчи йўлдош «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Сиртани — «ДРУЖБА», «ЧАЙКА» (кечқурун).

Чехча қотиллик — НАВОИЙ номли, «МОСКВА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Қизил мантия — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Сиртани — «ФЕСТИВАЛЬ».

Чехча қотиллик — «ХИВА».

Жаннатдан қувилган — НАВОИЙ номли.

«Авлиё Януарий» операцияси — «РАКЕТА».

22 МАЙДА

ҚИШКИ БИНОДА

Хиёнат — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12, 2, 4 ва кеч 6, 9 да). **Кеч соат 6 да Тожикистон фильмлари фестивалининг очилиши.**

Сиртани — «ДРУЖБА», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Чехча қотиллик — НАВОИЙ номли, «МОСКВА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Қизил мантия — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Еттинчи йўлдош — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Сиртани — «ФЕСТИВАЛЬ».

Чехча қотиллик —«ХИВА».

Тергов давом этади — НАВОИЙ номли.

«Авлиё Януарий» операцияси — «РАКЕТА»

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА 22/V да **Тошболта ошиқ.**

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

1968 йил 4 июнь кундуз соат 2 да В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг фалсафа ва сиёсий иқтисод кафедралари бўйича илмий даражалар бериш илмий совет мажлисида (Навоий кўчаси, 36 уй, акт зали) иқтисод фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун:

Р. Отажонов: «Туркманистон ССР Тажон воҳаси колхозларида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш ва жойлаштириш» деган темада;

У. Сапаров: «Коммунизм қурилиши даврида бўлинмас фондлар ва уларнинг колхоз-жамоат хўжалигини юксалтиришдаги роли (Туркманистон колхозлари материаллари асосида)» деган темада

Диссертациялар билан университет кутубхонасида (Куйбишев кўчаси, 10 уй) танишиш мумкин.

5 июнь кундуз соат 2 да В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг тарих факультети бўйича илмий даражалар бериш илмий совет мажлисида (К. Маркс кўчаси, 32 уй, 36 аудитория) тарих фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун:

Н. А. Анопян: «Ўзбекистоннинг Ўрта Осиё республикалари билан маданий ҳамкорлиги (1959-1965 йиллар)» деган темада;

М. Мустафаев: «Коммунистик қурилиш даврида партиявий-ташкилий ишнинг такомиллашуви (1959-1965 йиллар. Бухоро қишлоқ партия ташкилотлари материаллари асосида)» деган темада

Диссертациялар билан университет кутубхонасида (Куйбишев кўчаси, 10 уй) танишиш мумкин.

БАКПРЕПАРАТЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ КОРХОНАГА (ТашНИИВС)

V разрядли лаборантлар, ветеринария фельдшерлари ёки техниклари, II разрядли лаборатория ишчилари, фаррошлар, катта бухгалтерлар, бухгалтерлар, электрослесарь, слесарлар, электр монтёрлари, лифтёр, юкчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Тимирязов кўчаси, 29-уй (9, 11, 19, 49, 56-автобуслар, 2-трамвайнинг «Геологоразведка» бекати).

«ВИСОТСТРОЙ»НИНГ 11-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИГА

ғишт терувчилар, дурадгорлар, бетончилар, арматурачилар ва пайвандчилар

КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

Тошкент шаҳрида қурилиш ишларини тугатган қурилиш поезди ва трестда ишлаш истагини билдирган ишчиларга квартира берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ленинград кўчаси, 19-уй, 3-қават, кадрлар бўлими. Телефон В-3-02-85.

ПОЛИГРАФЧИЛАРНИНГ 9-ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИГА

ўзбек ва рус тилларини мукаммал билган корректор, планчи-техник, қўлда ҳарф терувчи, автобусда ишлаш учун 2 класс шофери

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Чилонзор массиви, Нурхон кўчаси, 21-уй. Телефонлар Ж-7-10-56, Ж-7-10-33.

ТОШКЕНТ 8-«АВТОРЕМДЕТАЛЬ» ЗАВОДИГА

автомобиль электр ускуналарини тузатиш бўйича слесарлар, пластмассали деталларни пресловчилар, шогирдлар, ёрдамчи ишчилар, ускуналарни тузатиш бўйича слесарлар, секретарь-машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, академик Сулаймонова кўчаси, 35-уй (1, 4, 6, 8-троллейбуслар, 10, 11-автобусларнинг «Ленин кўчаси» бекати).

ЦНИИХПРОМНИНГ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ МЕХАНИКА УСТАХОНАСИГА

таъминот инженери, товаршунос, бухгалтерлар, 1-5 разрядли слесарлар, токарлар, такелажчилар, тракторчи, мотороллер бошқарувчилари, ёрдамчи ишчилар (эркаклар ва аёллар), слесарь, тонарь, тунукасоз, дурадгорларга шогирдлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси, 8-уй, 2-қават, кадрлар бўлими (7, 8, 9, 10, 11, 14, 15-трамвайлар, 3, 18, 23, 26, 54, 59-автобусларнинг «Россия» меҳмонхонаси» бекати).

РЕСПУБЛИКА ГЛАВНЕФТЕСНАБСБЫТ МОДДИЙ-ТЕХНИКА ТАЪМИНОТИ БАЗАСИГА

товаршунос, омбор мудири, омборчи, юкчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Губкин кўчаси, 1-уй (4-автобуснинг «Автобаза» бекати).

Тошкент трамвай-троллейбус бошқармаси коллективи бошқарманинг кекса ходими **Юнус АЗИЗОВнинг** вафот этганлигини билдириб марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4-бет

«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ. Коммутатор — 83-02-49 дан 83-02-58 гача, редактор ўринбосарлари — 83-29-33 83-29-09; масъул секретарлар — 83-27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — 83-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — 83-27-03; адабиёт санъат ва маданият бўлими — 83-29-55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — 83-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — 83-27-57; ахборот бўлими — 83-65-57; эълонлар бўлими — 83-81-42.

21 МАЙ, 1968 Й. Р. 14664. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2452.